

Bez hranic

Súdán: Největší opomíjená krize současnosti

Obsah

- 3 Téma**
7 důvodů, proč nezavírat oči před Súdánem
- 5 Reportáž**
Kdo znásilní dítě?
- 7 Příběhy pacientů**
Naděje umírá poslední
- 8 Missing Maps**
Mapy jako nástroj pomoci v Súdánu
- 10 Zaostrěno na**
Válka v Súdánu bere lidem šanci se léčit
- 11 Anketa**
Co vás na misi nejvíc zasáhlo?

Vydavatel: Lékaři bez hranic, o. p. s.
IČ: 28476654

Vychází dvakrát ročně. Uzávěrka:
9. 2. 2026; vydání: 23. 3. 2026.
Ev. č.: MK ČR E 24670.

Štětкова 1638/18
140 00 Praha 4
Tel.: 257 090 150
office@lekari-bez-hranic.cz

Web: lekari-bez-hranic.cz
Facebook: lekari-bez-hranic
Instagram: msf_czech
LinkedIn: lekari-bez-hranic

Šéfredaktorka:
Štěpánka Pecháčková
Redakce: Tomáš Bendl, Nikola
Kaňovská Tenevová, Vojtěch Řehák,
Patrik Brigant, Markéta Korandová
Grafická úprava: Zuzana Votrubcová
Cena tisku: 3,53 Kč

Fotografie na titulní straně zachycuje
24letou matku čtyř dětí. Přežila císař-
ský řez mimo nemocnici a uprchla před
boji z Chartúmu do Džunajná.
© Moises Saman / Magnum Photos

Editorial

Společně jsme prošli spoustou výzev. Děkuji za to, že jste s námi

Po šesti letech ve vedení české kanceláře Lékařů bez hranic se můj mandát přirozeně uzavírá. Šestileté mandáty jsou u nás standardem. Zajišťují zdravé střídání lidí v náročných vedoucích pozicích, přinášejí nové impulzy a podporují transparentnost.

Od svého vzniku v roce 2006 si česká kancelář prošla spoustou výzev. Pandemie covidu-19 změnila způsob, jak pracujeme, i to, co považujeme za samozřejmé. Česká kancelář tehdy podpořila pobytová zařízení sociálních služeb v oblasti prevence a kontroly infekce. Byla to jedna z našich nejhodnotnějších zkušeností. Ukázala, jak flexibilně umíme reagovat i doma.

Výrazně jsme se posunuli v náboru na humanitární mise, ve fundraisingu i v externí komunikaci. Od roku 2006 odjelo přes českou kancelář na mise více než 600 humanitárních pracovníků a pracovníc. Čistý kumulativní příspěvek českých dárců a dáreků Lékařů bez hranic za posledních 20 let přesáhl úctyhodných 1,1 miliardy korun. Posílil také projekt Missing Maps. Během 11 let své existence vytvářel mapy pro 48 zemí a přivedl desítky tisíc dobrovolníků, což se přímo promítlo do efektivnějších operací v terénu.

Humanitárních krizí bohužel neubývá. V posledních letech silně rezonují Ukrajina, Gaza či Súdán, kde od roku 2023 zuří občanská válka. V důsledku etnického násilí a rozsáhlého vnitřního i vnějšího vysídlení je jedním z nejtragičtějších konfliktů současnosti. Miliony lidí tam čelí akutnímu nedostatku potravin, vody, zdravotní péče a bezpečí.

Lidé trpí v místech, kde světová pozornost chybí - v Jemenu, Afghánistánu, Středoafričské republice či na Haiti. Naše humanitární práce pokračuje právě i kvůli lidem, kteří se z těchto míst o pomoc nedovolají, a přesto ji zoufale potřebují.

Na závěr chci vyjádřit svou hlubokou vděčnost všem, kdo nás podporují, i těm, kdo vyjíždí na mise. Díky vám můžou Lékaři bez hranic zachraňovat životy tam, kde je třeba. Děkuji za důvěru i za to, že jste s námi - kvůli našim pacientům a pacientkám. ✕

Sylva Horáková
ředitelka české kanceláře Lékařů bez hranic

7 důvodů, proč nezavírat oči před Súdánem

Štěpánka Pecháčková
šéfredaktorka časopisu

1. Jedna z největších krizí

Humanitární krize v Súdánu patří k nejzávažnějším na světě. Už dlouhé tři roky zde civilisté - lidé jako vy nebo já - doplácí na brutální konflikt mezi Súdánskými ozbrojenými silami (SAF) a polovojenskými Jednotkami rychlé podpory (RSF). Boje rozvrátily každodenní život v celé zemi. Celkem 30 z 52 milionů obyvatel akutně potřebuje pomoc.

2. Hlad a nemoci

Hlad se v Súdánu šíří stejně neúprosně jako nemoci. Dnes je to jediná země na světě, kde úřady oficiálně vyhlásily hladomor na více místech najednou. Další 20 regionů stojí na jeho prahu. Situaci dále zhoršují epidemie cholery a spalniček, které ohrožují hlavně děti a osoby s oslabenou imunitou.

3. Násilí páchané na civilistech

Obě válčící strany a jejich spojenci naprosto ignorují ochranu civilního obyvatelstva. Vraždí, mučí, znásilňují a útočí na ženy, muže i děti. Bombardují města, školy i nemocnice. Kvůli násilí muselo svůj domov opustit téměř 12 milionů Súdánců. ¹ Další čtyři miliony uprchly do sousedních zemí. ²

4. Zamzam

V dubnu roku 2025 RSF zpusošily Zamzam, největší uprchlický tábor v zemi, kde žilo asi půl milionu lidí. Během tří dnů zde ozbrojenci spáchali nepředstavitelná zvěrstva na stovkách nevinných civilistů. O rok dříve byl v tábore oficiálně vyhlášen hladomor.

5. Fášir

Po roce a půl trvajícím obléhání dobyly RSF v říjnu 2025 město Fášir. Lidé, kterým se podařilo uprchnout a dostat se do naší péče, vypovídali o mučení, únosech a znásilňování. Přišli o vše, co měli. Ti, kteří zůstali, čelili masakrům a etnickým čistkám ve městě i jeho okolí.

6. Útoky na zdravotníky

SAF i RSF brání humanitárním organizacím v práci a zároveň cíleně útočí na zdravotníky a zdravotnická zařízení. Od začátku konfliktu došlo nejméně ke 198 útokům, při nichž zahynulo více než 1 700 zdravotníků a pacientů.³ My sami jsme zaznamenali 100 násilných incidentů: vyrabované kliniky, ukradené léky a napadení kolegů.

7. Společná pomoc

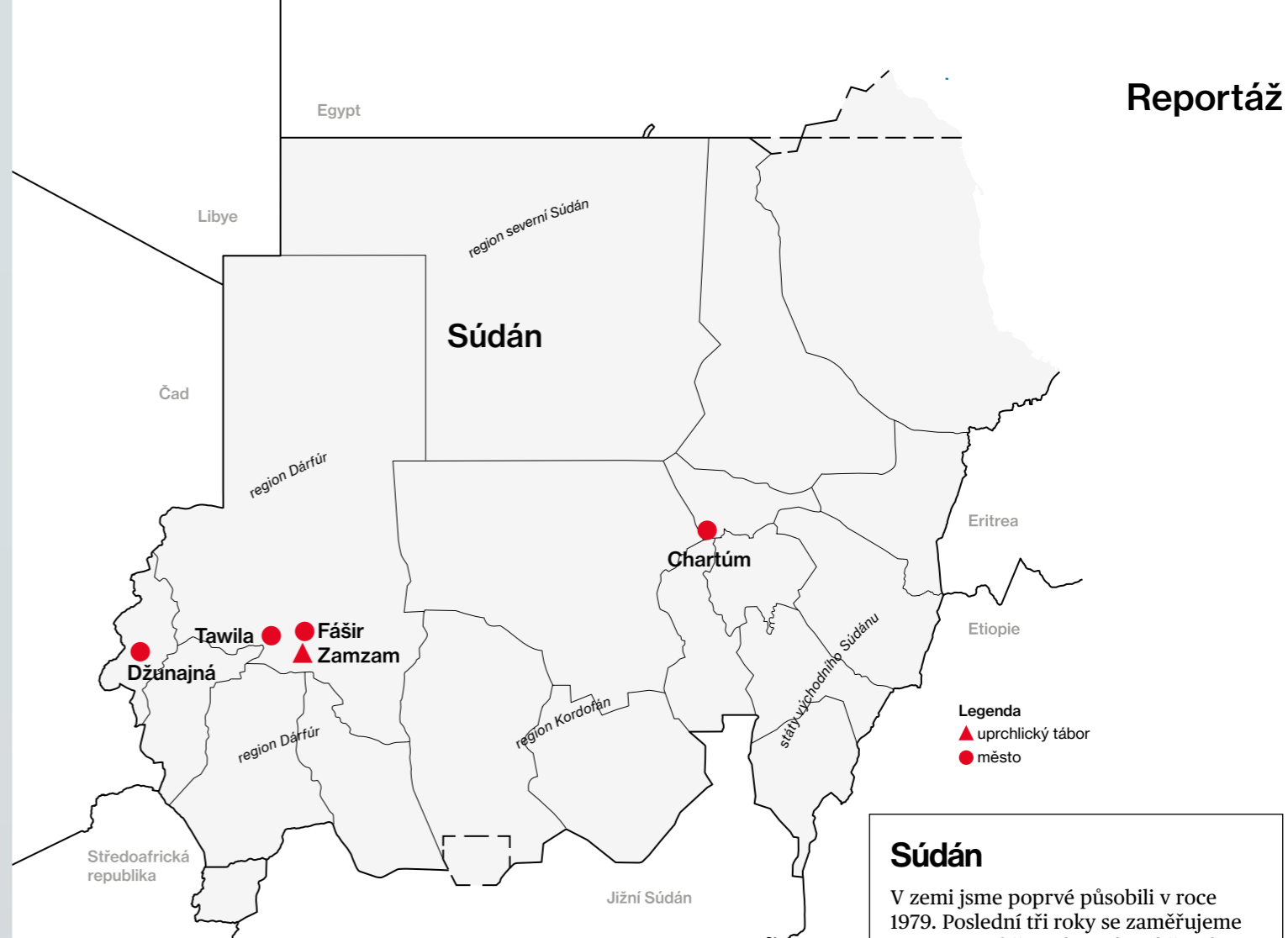
Může se zdát, že lidem v Súdánu není pomoci. Společně ale můžeme vykonávat a konáme spoustu dobra. Jen díky vám, našim dárcům, v Súdánu:

- Léčíme statisíce lidí ročně. V roce 2024 to byl více než milion pacientů.
- Provozujeme, nebo podporujeme 20 nemocnic a 16 zdravotních středisek v osmi z 18 států země.
- Zaměstnáváme více než 1 200 místních obyvatel. Přestože každého z nich nějak zasáhla válka, den co den přicházejí do práce, aby pomáhali ostatním přežít. ✕

¹ Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA)

² Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR)

³ Světová zdravotnická organizace (WHO)

Súdán

V zemi jsme poprvé působili v roce 1979. Poslední tři roky se zaměřujeme na pomoc obětem brutální občanské války. Ročně léčíme a ošetřujeme stovky tisíc lidí.

Kdo znásilní dítě?

Tomáš Bendl

koordinátor krizové komunikace Lékařů bez hranic v Súdánu

Sexuální násilí je v Súdánu systematicky uplatňovanou taktikou války

Celkem 95 % všech přeživších, kteří loni vyhledali pomoc u Lékařů bez hranic, uvedlo, že je přepadli členové polo vojenských ozbrojených skupin. Zhruba 30 % případů se týkalo dětí mladších 18 let. Několika desítkám pacientek nebylo ještě ani pět let, když je znásilnili.

Nejde jen o excesy jednotlivců, ale o promyšlenou snahu terorizovat

Jak může někdo něco takového spáchat? Sám to přesně vysvětlit nedokážu. Díky získaným svědectvím od pacientů víme, že se rozhodně nejedná „pouze“ o excesy jednotlivců, kteří si po náročném dni bojů potřebují někde vybit frustraci.

Velkou roli hraje vědomá snaha lidí zastrašit a zbavit je veškeré důstojnosti. Útočníci ženám vyhrožují i vraždou jejich blízkých, například dětí, rodičů nebo partnerů, pokud se nepoddají.

„Vojáci mě znásilnili úplně přede všemi, včetně mého manžela. Musela jsem se nechat... jinak by ho zabili.“

čtyřicetiletá Súdánka, město Tawila

Právě nesmírná brutalita odhaluje skutečnou motivaci pachatelů. Cílem není jen sex. Jde o promyšlenou snahu terorizovat a paralyzovat - nejprve samotné oběti, poté

Naděje umírá poslední

Přestože v Súdánu zuří válka, lidé se milují, mají děti a starají se jeden o druhého. Život i naděje dál přetrvává.

V časných ranních hodinách 1. ledna 2026 se v naší nemocnici Zalingei narodilo toto miminko. Jmenuje se Malik. Jeho rodiče loni uprchli z Fáširu, protože život tam byl velmi těžký a chtěli najít bezpečnější místo pro své děti. Pevně doufají, že jednou bude Fášir zase bezpečný, aby se mohli vrátit domů a vidět svou rodinu.

© Natalia Romero Peñuela / Lékaři bez hranic

V Súdánu poskytujeme psychologickou péči široké škále pacientů včetně přeživších sexuálního násilí. Na fotografii je naše psycholožka Fátima Izmael s pacientkou ve městě Džunajná.

© Thibault Fendler / Lékaři bez hranic

jejich rodiny, a nakonec celé komunity. Rozvrácená společnost se totiž vždy hůř brání a snáz kontroluje.

Rozklad tradičních ochranných struktur

Dynamika ozbrojeného konfliktu navíc působí jako jakási kyselina rozežírající veškeré neformální obranné mechanismy. Aktivní boje neznamenají jen přímou destrukci. Vedou zároveň k masovému vysídlování, rozpadu rodin, odloučení od přátel a ztrátě střechy nad hlavou.

Každý z těchto faktorů přitom normálně funguje jako alespoň částečný ochranný štít. Když zmizí, ženy a dívky jsou ještě zranitelnější.

Útokům proto nejvíce čelí uprchlíci, zejména pokud cestují bez doprovodu. Nechvalně proslulé jsou trasy kontrolované jednotkami RSF a jejich spojenci. Když se jedna z našich pacientek chtěla vrátit z Tawily pro nezbytné osobní věci do zhruba 60 kilometrů vzdáleného uprchlického tábora Zamzam, požádala nás předem o několik dávek antikoncepce. „Bez znásilnění se tak daleko nedostanu,“ vysvětlila.

Za necelé dva roky jsme ošetřili téměř 3 500 přeživších znásilnění

Jen v zařízeních Lékařů bez hranic v Dárfúru vyhledalo mezi lednem 2024 a listopadem 2025 zdravotní péči 3 396 přeživších sexuálního násilí. Skutečný rozsah problému bude ale

výrazně vyšší. Hodně lidí se k lékařské pomoci nikdy nedostane - kvůli strachu, stigmatizaci, nedostatku peněz na dopravu nebo pokračujícím bojům.

Proto jsme nově začali provozovat mobilní kliniky. Komplexní zdravotní služby, jejichž součástí je vše - od ošetření zranění přes prevenci pohlavně přenosných infekcí a nechtěného těhotenství až po psychologickou podporu, už nenabízíme pouze ve zděných nemocnicích. Místo toho vyjíždíme přímo za pacientkami, abychom jim tak snížili rizika spojená s cestou za lékařkou či lékařem.

Každá taková klinika je kromě prostoru pro bezpečnou a dostupnou péči i místem, kde přeživším konečně někdo uvěří a kde mohou znovu začít získávat kontrolu nad svým vlastním životem.

Upřímně děkuji každé(mu) z vás za to, že nám svou podporou tuto práci umožňujete. Není den, kdy by někomu nezachránila život. ✕

Zasáhli ho do nohy během střelby ve městě Fášir. Jeho bratr vyrobil z lepenky škrtidlo a na vozíku taženém oslem ho odvezl do naší nemocnice v Tawile. Lékaři pak tomuto pacientovi museli amputovat část nohy. On to však nevzdává, zotavuje se a chce najít klidné místo, kde by jeho děti mohly dál chodit do školy.

© Natalia Romero Peñuela / Lékaři bez hranic

Missing Maps

Mapy jako nástroj pomoci v Súdánu

Patrik Brigant, Vojtěch Řehák
koordinátoři projektu Missing Maps

Mapujeme, aby si pomoc našla cestu. V Súdánu, stejně jako v mnoha dalších oblastech, kde působí Lékaři bez hranic, často chybí kvalitní mapy, což komplikuje koordinaci humanitární pomoci. Mapy jsou klíčové pro logistiku, plánování aktivit i odhady počtu obyvatel.

V Lékařích bez hranic proto funguje projekt Missing Maps, který za pomoci dobrovolníků z celého světa vytváří otevřená mapová data. Zakreslováním budov, cest a další infrastruktury ze satelitních snímků do „Wikipedie pro mapy“ OpenStreetMap vznikají mapy využívané humanitárními týmy i místními obyvateli.

Mapování ve městě Tawila

Mapové podklady byly zásadní také pro misi Lékařů bez hranic ve městě Tawila v jihozápadním Súdánu. Kvůli násilí tam dorazily desetitisíce lidí prchajících z města Fášir a jeho okolí v Dárfúru. Přesné informace o počtu lidí a jejich rozmístění neexistovaly. Aktuální data jsou však v takovém případě klíčová.

Na mapování Tawily se podíleli dobrovolníci z celého světa, včetně Česka a Slovenska.

Od prosince 2024 jsme zakreslili téměř 140 000 budov, což výrazně usnadnilo koordinaci humanitární pomoci. Data se s dalším přílivem obyvatel průběžně aktualizují a zůstávají důležitým nástrojem pro plánování pomoci.

„Mapování budov nám umožnilo lépe porozumět pohybu obyvatelstva, vytvořit spolehlivé odhady počtu lidí, zajistit rovnoměrné pokrytí služeb a usnadnilo plánování očkovacích kampaní,“ řekla Ophélie Dézulier, GIS specialista Lékařů bez hranic v Tawile. ✕

Tawila

Na rozloze 23 kilometrů čtverečních přebývají statisíce vnitřně vysídlených Súdánců a Súdánek, kteří uprchli před násilím. Už tak zatížené město nezvládá nápory nově příchozích. V Tawile proto nejen mapujeme, ale také poskytujeme zdravotnickou a humanitární pomoc.

O Missing Maps

- Mapujeme po celém světě. Za posledních 10 let jsme pro projekty Lékařů bez hranic do map ve 48 zemích světa přidali přes 10 milionů budov a 140 000 kilometrů cest.
- Missing Maps nejsou jen Lékaři bez hranic. V projektu jsou aktivní také například Britský a Americký červený kříž. Data jsou využívána humanitárními organizacemi.
- Zapojit se může kdokoli. Stačí se zúčastnit společného mapovacího setkání, kde vás vše naučíme. Z pohodlí domova tak lze pomoci lidem tisíce kilometrů daleko.

Zapojte se

Sledujte nás
na Facebooku
nebo navštivte
missingmaps.org

Tawila před mapováním

Válka v Súdánu bere lidem šanci na léčbu

Markéta Korandová
marketingová specialista

Válka v Súdánu zničila nemocnice, omezila dostupnost zdravotní péče a přerušila očkování pro miliony dětí. Lidé utíkají před boji a žijí v přeplněných táborech, často bez čisté vody, jídla a hygieny. V takových podmínkách se rychle šíří nemoci, jako jsou podvýživa, cholera nebo spalničky.

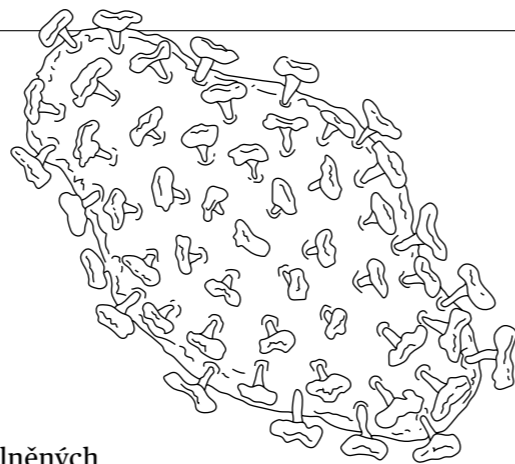
Spalničky: nemoc, které lze předcházet

Spalničky patří mezi největší rizika pro děti. V Dárfúru se dramaticky zvýšil počet případů. Nami podporovaná zdravotnická zařízení od září do prosince 2025 zaznamenala více než 1 300 pacientů s touto nemocí. Kvůli konfliktům a přerušeným dodávkám vakcín zůstalo mnoho dětí bez očkování.

„Spalničky jsou nemoc, které lze předcházet. Stačí běžné očkování a včasné přeočkování. Obojí ale probíhá jen ve velmi omezené míře kvůli konfliktu a administrativním překážkám.“

Ahmed Fadel, koordinátor krizové pomoci v Dárfúru

Bez očkování můžou spalničky rychle vést k těžkému onemocnění, nebo smrti. Malé děti se snadno nakazí v přeplněných táborech, kde je téměř nemožné je izolovat.

Jak pomáháme?

Provozujeme nemocnice a zdravotnická zařízení napříč Súdánem, včetně Dárfúru. Léčíme děti trpící spalničkami, těžkou podvýživou nebo cholerou. Staráme se také o malé pacienty s komplikacemi jako zápal plic či průjemy. Věnujeme se prevenci. Očkujeme přímo v táborech a komunitách, kde je největší riziko nákazy, a vytváříme prostor pro izolaci nemocných dětí. ✕

Nemoci nemusí zabít

Nakupte v Nemocnici bez hranic a pomozte chránit děti i dospělé před nemocemi šířícími se v konfliktech.

- 101 Kč zajistí rehydratační roztok pro pacienta s cholerou
- 337 Kč zajistí vakcínu proti spalničkám pro 30 dětí
- 506 Kč zajistí měsíc speciální výživy pro dítě trpící podvýživou

Pomáhejte s námi na:
nemocnice-bez-hranic.cz

Co vás na misi nejvíc zasáhlo?

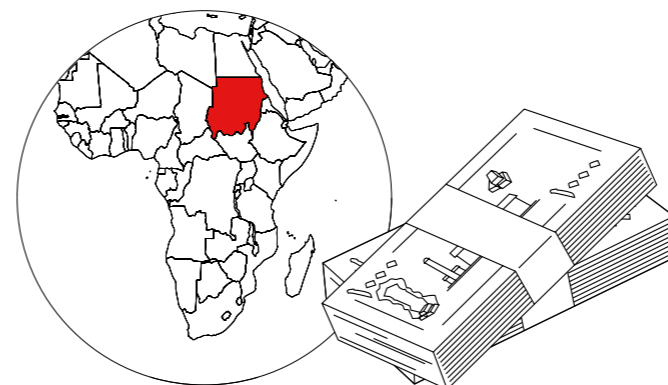

Daniel Stupavský
finanční a HR manažer

Je pro mě fascinující, jak ekonomika a obchod dál existuje i v Rokeru ve Středním Dárfúru - v horské části Súdánu, kde nefungují telefonní sítě, banky ani vládní instituce. V Lékařích bez hranic probíhá většina plateb bankovním převodem, takže výjimkou nejsou ani bezhotovostní výplaty zaměstnanců.

Jak se ale ti, kteří bankovní účet nevlastní a nemají ani možnost si ho založit, dostanou ke svým penězům? Můžete si je nechat posílat přes místní obchodníky s hotovostí. Ti si však za tuto službu účtují poplatek mezi 15 až 20 %. Většina zaměstnanců si proto nechává posílat peníze na účet kolegů, rodinných příslušníků nebo známých. Například můj asistent takto přebírá výplatu asi pěti svým kolegům. Má malý sešit, do kterého si zapisuje všechny přijaté platby, stejně jako situace, kdy ho požádají, aby něco uhradil.

Překvapivě lze bezhotovostně platit na trhu. Celý je pokrytý wifi a internet je zajištěn prostřednictvím satelitního připojení. Takže paradoxně v obchůdku, kde starý dědeček prodává své vlastnoručně vyrobené dřevěné výrobky, hotovost není potřeba.

Jan Böhm
manažer komunikace

V říjnu a listopadu 2023 jsem byl na misi v Adré na čadsko-súdánské hranici. Do súdánského města Džunajná je to odtud asi 20 kilometrů. Město bylo dlouho bezpečným úkrytem pro lidi, kteří prchali před válkou v ostatních částech země. V době, kdy jsem tam byl já, ale padlo.

Nikdy na to nezapomenu. Nejdřív jsme několik nocí slyšeli vzdálené ostřelování. Pak začali přes hranici proudit uprchlíci. Nebo přesněji řečeno uprchlice. Nekonečný proud žen s dětmi v náručí. Mezi nimi jen jeden nebo dva páry stařečků. Muži začali přicházet až poté, žádný z nich ale nedošel po svých. Po mužích, jako potenciálních bojovnících, v Súdánu stříleli bez výjimky. Jeden muž, se kterým jsem mluvil, prchal se skupinou dalších, když je přepadli ozbrojenci. Všechny ostatní zabili, on přežil - sice postřelený, ale živý. Nehybně zůstal ležet mezi mrtvými, než přišla další skupina uprchlíků, kteří ho vzali s sebou. Tak se dostal do nemocnice Lékařů bez hranic. ✕

Vyjed'te na misi

Hledáme profesionálky a profesionály z lékařských oborů, ale i z personalistiky, financí či technických oblastí. Přidejte se k nám a pomáhejte na projektech po celém světě.

Zjistěte více na našem webu:
lekari-bez-hranic.cz

Chcete pomoci?

Přispět na projekty Lékařů bez hranic v Súdánu je snadné!

Stačí použít aplikaci Veří banky – naskenujte QR kód a zadat svou částku.

Potkejte se s námi osobně

Chceme vám více přiblížit naši práci, a proto organizujeme besedy, výstavy a setkání s lidmi, kteří s námi absolvovali zahraniční humanitární mise.

Můžete nás také podpořit na benefičních akcích, jako byl Koncert pro Súdán zobrazený na fotografii. Během něj se na pomoc lidem zasaženým občanskou válkou vybralo téměř 200 000 Kč.

Kalendář akcí

Chystáme pro vás výstavy, besedy, mapathony nebo informační večery.

Sledujte náš web lekari-bez-hranic.cz/kalendar